

Navracsics Tibor

Ki nevet a végén?

Egyhetes halasztás után múlt hét kedden hozta nyilvánosságra Ursula von der Leyen a tervek szerint ősszel hivatalba lépő második Bizottsága összetételét. Természetesen a személyek és a tárcák elosztása még az európai parlamenti meghallgatások függvényében változhat, most azonban egy első képet kaphatunk a jövő Bizottságon belüli erőviszonyokról. Arról, hogy – legalábbis az első tervek szerint – kik a győztesei, és kik a vesztesei a mostani tárcaelosztásnak. Röviden: a baltiak és a déliek örülhetnek, a közép-európaiak nem.

A szeptember 17-én nyilvánosságra hozott névsor és a tárcák elosztása sokakat meglepett, hiszen még az utolsó pillanatokban is történtek módosítások. Ahogyan az lenni szokott, jelöltek léptek vissza – köztük olyan, a jövőben jelentős szerepre szántak is, mint Thierry Breton, a franciák eredeti biztos-jelöltje –, véglegesnek tűnő tárcamegosztlások változtak, ám a kedden megjelent névsor végül mint feladatra kész testületé jelent meg a közvélemény előtt. Az öt ügyvezető alelnökből és a külügyi főképviseleből, valamint természetesen az elnökből álló vezetési struktúra áttekinthetőbb viszonyok benyomását kelti, mint az előző öt év elnök, első alelnök, ügyvezető alelnök, alelnök, biztos felépítésű szerkezete, ám hogy a valóságban is a hatékonyságot szolgálja-e az új viszonyrendszer, az majd csak a működés hétköznapijaiban derül ki.

Bár nem tudjuk egyelőre, hogy a jelöltek közül kik azok, akik helyükön lesznek a Bizottság hivatalba lépésekor. Az Európai Parlament az elmúlt húsz évben minden intézményi megújulásnál megbuktatott legalább egy biztos-jelöltet, többen pedig a tárcák kisebb-nagyobb változását érte el. Az eddigi tapasztalatokból adódóan tehát biztos, hogy nem a végleges Bizottságot ismer-tük meg szeptember 17-én. Mégis, az első tervezet is tökéletesen mutatja már a hangsúlyokat és az új európai geopolitikai kontúrokat.

A névsort és a tárcaelosztást szemlélve szembeötlő, hogy a balti államok az eddigieknél mindenképpen jelentősebb szerepet fognak játszani a Bizottság működésében. A már veteránnak számító Valdis Dombrovskis látszatra ugyan visszalépett, hiszen az előző öt évhez képest, amikor ügyvezető alelnök volt, most „csak” biztos. Ám területe, amely a gazdaság és a termelékenység, a vég-rehajtás és az egyszerűsítés kérdéseit foglalja magában, továbbra is meghatá-rozó jelentőségű az európai integráció szempontjából. Tapasztalata és a belső működés ismerete bőven lehetőséget nyújt számára befolyása érvényesítésére.

Mellette Kaja Kallas volt észt miniszterelnök tűnik egyelőre az új Bizottság nagy nyertesének. Azzal, hogy az új külügyi és biztonságpolitikai főképviselő – és egyben a Bizottság alelnöke – észt politikus lett, a Bizottság elnöke egyszerre ismerte el a balti ország eddigi teljesítményét, valamint teremtett lehetőséget arra, hogy a világpolitika porondján is megjelentessék sajátos szempontjaikat a balti és az északi államok. Mellettük Andrius Kubilius védelmi és ürügi pozíciója látszólag szerényebb befolyást jelent, a külügyi főképviselővel együtt dolgozva azonban ez a két terület nagyon is fontos lehet a jövő szempontjából.

Örülhetnek a déli államok is. Két ügyvezető alelnöki pozíciót kaptak az ötből, és mind a két terület fontos szakpolitikát jelent. Raffaele Fitto a kohézióért és a reformokért felelős ügyvezető alelnökként minden forrásfüggő tagállam – így Olaszország – számára kulcsfontosságú területeket felügyel majd az elkövetkező öt évben. A spanyol Teresa Ribera pedig a tiszta, igazságos és versenyképes átmenetért felel majd – egy olyan területért, amely az elmúlt és a következő időszak egyik leginkább vitatott reformját jelenti. Elégedett lehet Ciprus is, hiszen Costas Kadis a halászatot és a tengerészeti ügyeket kapta meg, amely – tekintetbe véve az ország adottságait – szintén stratégiai jelentőségű. Hasonlóképpen Horvátország, hiszen azzal, hogy Dubravka Šuica a jövőben a Földközi-tenger térségéért felel, óriási lehetőséget kapott az ország a Mediterráneum politikai viszonyainak befolyásolására. Hasonlóképpen elégedettek lehetnek a görögök és a portugálok, hiszen mind a közlekedési, mind a pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos portfólió hagyományosan a fajsúlyos területek közé tartozik.

A közép-európai országok már korántsem lehetnek ennyire elégedettek. Románia még viszonylag boldognak mondhatja magát azzal, hogy Roxana Mînzatu a képességekért és a felkészültségért felelős ügyvezető alelnökként egyfajta oktatási biztosi feladatot láthat el talán magasabb fokon. Lengyelország ugyan a költségvetésért felelős biztost adhatja a jövőben, azonban egyrészt ezt a portfóliót már korábban irányították, azaz előrelépést nem jelent, másrészt ennél sokkal fajsúlyosabb tárcáról is volt már szó a korábbi tárgyalások során.

Szintén csalódást jelent a cseh biztosjelölt, Jozef Síkela nemzetközi partneriségek elnevezésű portfóliója, amelyet még értelmezni is nehéz, de egyértelműen könnyebb súlyú, mint a korábban vele kapcsolatban említett kereskedelmi tárca. Ez végül Maroš Šefčovičhoz került, aki – tekintettel arra, hogy a Bizottság legrégebb óta hivatalban lévő tagja – ennél protokolláris szempontból mindenképpen többet érdemelt volna. Bár ki tudja: ha az előző Bizottsághoz hasonlóan

most is a biztosokon lesz a hangsúly az alelnökök helyett, akkor Dombrovskis és Šefčovič is jól járt végül. A térségből érkező jelöltek közül a magyar biztos új feladata legalább kellemes meglepetést jelentett. Várhelyi Olivér ugyanis a várakozásokhoz képest erősebb pozíciót kapott. Azt azonban, hogy az egykor tervezett egészségügyi unió milyen ütemben halad a megvalósulás felé, még senki sem tudja megmondani.

Ennyit tudunk tehát ma. Az új Bizottság feladatelosztása egyértelműen mutatja a geopolitika új csillagát, a balti államokat, és egyértelműen jelzi, hogy a közép-európai térség veszít súlyából az európai belpolitikában. Azt azonban, hogy hogyan alakul a jövőben a biztosjelöltek sorsa és a különböző térségek politikai súlya, ma még nem tudjuk megmondani. Így azt sem, hogy ki nevet a végén.

2024. szeptember 26.